

Het gemiddeld rendement van kapitaal in goede-doelenstichtingen was 13,1% in 2020.

'Belast filantropie uit berekening eerlijker'

Door: Lynn Murphy en Alnoor Ladha

12-02-2024

Politiek en Overheid Nieuws

Zijn puissant rijke filantropen minder nobel dan het lijkt? Deze vraag wierpen Lynn Murphy en Alnoor Ladha op bij het medianetwerk Al Jazeera. Ze zijn directeur van de Amerikaanse ngo Transition Resource Circle. Hun punt: schenkingen aan goede doelen zijn vooral bedoeld om de financiële belangen van de rijkste 1 procent te beschermen. Tijd om ze specifieker te belasten.

We leven in een geschonden wereld. Wereldwijd werden in 2023 miljoenen mensen het slachtoffer van oorlogen en natuurrampen. Denk aan de voortdurende oorlog in Oekraïne en de bloedige strijd in Gaza. En ook aan de verwoestende aardbevingen in Turkije, Syrië in maart en Afghanistan. Leedvergroting onder mensen die zuchten onder ongelijkheid, klimaatchaos, onteigening en marginalisatie.

In reactie op deze crises volgden 'gulle giften' van verschillende filantropen. Hun vertegenwoordigers schoven aan bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in september in New York, bij VN Klimaatop COP28 in november in Qatar en vaak ook bij het World Economic Forum in Davos. Deze bijeenkomsten zijn niet opgezet om systemische verandering te bewerkstelligen, maar eerder om de status quo te behouden.

<https://www.wereldvanfilantropie.nl/nieuws/filantropie-uit-berekening-moet-eerlijker-belast-woorden>

© This is an open access article distributed under the terms of the CC BY-NC-ND 4.0 license

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Particuliere belangen

De filantropische sector is evenmin opgezet om oorzaken van systemische problemen bij de wortel aan te pakken, maar in plaats daarvan om particuliere financiële belangen te beschermen. Hoe sneller we dit beseffen, des te sneller we betere manieren kunnen vinden om filantropie werkelijk in te zetten voor het belangrijke en moeizame werk van echte maatschappelijke verandering.

Volgens een recent rapport over mondiale ongelijkheid van Oxfam is bijna twee derde van al het nieuwe vermogen sinds 2020 terechtgekomen bij de rijkste 1% van de mensheid, dus bijna tweemaal zoveel als bij de armste 99%. De rijken betalen nauwelijks belasting (vaak nog geen 3% van hun inkomen) en door de rente op rente die ze over hun miljarden krijgen, blijft hun vermogen groeien.

Rijken belasten

In de komende twintig jaar zal het grootste deel van dat vermogen overgaan op hun eigen familieleden. Alleen al in de Verenigde Staten zal naar schatting tussen \$ 36.000 mrd en \$ 70.000 mrd aan vermogen van de ene op de andere generatie overgaan. De roep om de rijken te belasten zwelt wereldwijd aan en zal nog luider klinken wanneer deze enorme overdracht plaatsvindt. Een van de belangrijkste methoden van de rijken om die druk af te wenden is liefdadigheid, aangemoedigd als manier 'om iets terug te doen'.

Wereldwijd wordt naar schatting \$ 2.300 mrd besteed aan liefdadigheid, ongeveer 2% van het mondiale bruto binnenlands product. Dat is meer dan het jaarlijkse bbp van landen als Canada en Brazilië. Dat maakt nieuwsgierig naar hoe filantropie in de praktijk werkt. In de VS is sinds 1976 de zogenoemde vijfprocentregel in de belastingwet verankerd.

Plafond

Deze houdt in dat een liefdadigheidsinstelling – om de status van non-profitorganisatie te behouden – jaarlijks maar 5% van de geschonken fondsen hoeft te besteden aan beurzen en project gerelateerde investeringen. In de praktijk is die 5% niet de bodem, maar het plafond. De overige 95% wordt behandeld als een belastingvrij investeringsfonds, waardoor de meeste stichtingen voortdurend groeien.

De vijfprocentregel verspreidde zich over de wereld en wordt nog immer aanbevolen als model voor filantropische instellingen: het eigen fonds zoveel mogelijk laten groeien en de bestedingen tot het minimum beperken. Zo groeit niet alleen het vermogen, maar ook de macht van de betreffende instellingen. Terwijl het geld maar mondjesmaat doorsijpelt naar degenen die het harde werk doen. Slechts een fractie van de onbelaste schenkingen wordt ingezet voor het oplossen van maatschappelijke en klimatologische problemen.

Belastingafdracht

In de meeste landen zijn schenkingen aan liefdadigheidsinstellingen aftrekbaar van de belasting. Filantropie speelt daardoor een belangrijke rol in strategieën voor minimalisering van de belastingafdracht en draagt verder bij aan de concentratie van vermogen. Volgens het tijdschrift *The Nation* krijgt Bill Gates misschien wel meer geld terug via belastingvoordelen dan dat hij met de activiteiten van de Gates Foundation aan schenkingen besteedt.

Nog een voorbeeld: MacKenzie Scott – voormalige echtgenote van Jeff Bezos, auteur en een van de grootste weldoeners in de VS – ontving in het afgelopen jaar veel lof. Dit applaus gold de omvang aard en snelheid waarmee ze goede doelen heeft gefinancierd. Maar volgens de Billionaires Index van Bloomberg is al die schenkingen ten spijt haar eigen vermogen in 2023 toch gegroeid.

Heldenverering

Intussen staan filantropen in onze samenleving te boek als goede, gulle en grootmoedige mensen. Het is tijd om te stoppen met die heldenverering van filantropen. Tijd om de oproep om de rijken te belasten om te zetten in daden. Tijd om de schenkingen te belasten. Ga maar na: wat je zou kunnen doen met een belasting op die enorme filantropische fondsen. Dit kan het begin zijn van structurele veranderingen in de filantropie.

Je kunt democratisch beheerde burgerfondsen opzetten die miljarden dollars en euro's kunnen herverdelen onder inheemse volkeren, klimaatvluchtelingen, onder gemeenschappen die direct door de klimaatverandering worden getroffen, en zelfs onder beheerders van ecosystemen die het zwaarst onder grondstoffenwinning hebben geleden. Het is tijd om over te stappen op systemen die de rijkdom herverdelen in collectieve investeringen in de toekomst.

Dit artikel is eerder verschenen in Het Financieele Dagblad en daarvoor bij Al Jazeera in samenwerking met 360 Magazine. Het betreft een licht bewerkte en ingekorte versie.